

РОЛЬ РЕЛОКОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА БУКОВИНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Урсакий Юлія Анатоліївна

канд. екон. наук, доцент

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, Україна

Вдовічен Данило Анатолійович

студент

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, Україна

Релокація бізнесу – найчастіше не простий процес, який вимагає прийняття серйозних рішень, розгляду та аналізу всіх плюсів та мінусів, які можуть бути потенційно важливими у подальшій діяльності компанії. Але на жаль війна пише власні правила. Постійні обстріли щомиті можуть знищити те, що будувалося роками. Саме через це стало актуальним питання релокації бізнесу, що дозволяє зберегти можливість працювати, створювати робочі місця та підтримувати економіку країни до перемоги.

В Україні від початку повномасштабного вторгнення російських загарбників станом на кінець вересня 2023 року за програмою релокації у більш безпечні регіони переїхали 840 підприємств.

Найбільше підприємств, які подали заявки на релокацію, - з Харківської області (25%), Києва (21%) та Київської області (13%). До ТОП-регіонів, куди переїхало найбільше підприємств, увійшли: Львівська, Закарпатська та Чернівецька області.

Часткову релокацію здійснили 14% середніх та 15% великих компаній. Повну релокацію по Україні зробили лише 2% середніх компаній, по 3% мікро та малих компаній, 5% великих компаній. Релокація за кордон серед українського бізнесу не була популярною, оскільки частково релокувалися за межі України 2% мікрокомпаній, 3% малих компаній, 6% середніх компаній та 2% великих компаній. Повністю перевезли бізнес за кордон 1% мікрокомпаній та 1% середніх компаній. В середньому 17% підприємств змушені здійснити релокацію, більшість з них зі Сходу України (44% підприємств Сходу вже релокували свої виробничі потужності та персонал чи здійснять це найближчим часом) [1; 2].

Найбільша частина бізнесів для нового місця роботи обрала Закарпатську та Львівську області — по 120 та 199 компаній відповідно. До топу затребуваних у підприємців безпечних регіонів потрапили також Чернівецька область — 80 релокантів, та Івано-Франківщина — 70. А ось найменш затребуваними виявились Одещина — лише 3 бізнеси, Житомирщина — 6 компаній, та Кіровоградщина — 17 [3].

Щодо релокованих підприємств Чернівецької області (на 80 підприємствах) працює більше півтори тисячі внутрішньо переміщених осіб. Також ці фірми забезпечили роботою і чимало місцевих фахівців, які реально проявили себе і успішно розвиваються. А за 2023 рік сплатили понад 80 млн.грн. до місцевих бюджетів.

Релоковані підприємства Буковини [4]:

1. «Пульс - Автоматика» (Харків) - компанія займається виробництвом різних електроприладів та електрообладнання. Підприємство працює в основному на ринку країни. Продають товари власного виробництва через дилерів. Займаються цим

близько 7 років. Загальний обсяг проданої продукції – тисяч 30. В основному це ринок України, але вже розроблений план виходу на ринок Румунії.

2. Каша маслом. Ресторан швидкого харчування релокували з Харкова. До Чернівців перевезли спеціальне обладнання, техніку, а також переїхали працівники.

3. Ukrledlight (Миколаїв) - виготовляють світлодіодні лампи. Готові вироби відправляють клієнтам в Україні, а також експортують до Польщі, Німеччини, Чехії та Бельгії. Продукція особливо актуальна при відключення електроенергії.

4. В область переїхав один з найбільших книжкових складів України. Компанія Yakaboo (Київщина) перевезла книги з Київщини. Щоб це зробити знадобилось три тижні та 30 вантажівок.

5. Компанія з виготовлення екологічних дерев'яних вікон та дверей (Київщина). Компанія не працювала два місяці. Збитки за цей час склали приблизно мільйон гривень — це витрати на перевезення, податки, зарплати працівникам. Орієнтується на середній сегмент споживачів.

6. Кафе «Ультра Family» (Слов'янськ)

7. «Велотрейд» (Харків) - один з найбільших в Україні складів велосипедів (на основі харківського велозаводу).

8. «Bibliothèque de parfum» (Харків) - парфумерний бренд.

9. Кав'ярня First.Che.CaFe. (Київщина)

Це невелика частина того бізнесу, який релокувався та продовжив свою діяльність не зважаючи ні на що.

Але варто зауважити, що у Чернівецькій області за рік майже на третину зменшилася кількість релокованих підприємств - зі 112 до 80. В першу чергу це пов'язано з бюрократизацією у різних ланках правління та браку кваліфікованої робочої сили. Це негативний сигнал щодо клімату бізнес-середовища краю. Адже релоковані підприємства – це не тільки гарні назви та статистика за кількістю, - це робочі місця як для місцевого населення, так і для ВПО, оскільки дуже часто працівники підприємства переїжджають за робочим місцем; податкові надходження до місцевих бюджетів; розвиток конкуренції. А це саме ті «кити», завдяки яким розвиваються підприємництво та економіка.

Список використаних джерел:

1. Урсакій Ю.А., Пенюк В.О. Український бізнес в період війни: стан, проблеми та перспективи. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2022. Вип. № 3 (87). С. 57-69.
2. Урсакій Ю.А. Ефективне управління інноваціями як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємств. Вісник соціально-економічних досліджень. 2019. Вип. № 2, №70. С. 197-217.
3. Осадчук Л. Буковина у трійці областей, де працює найбільше релокованих підприємств. URL: <https://molbuk.ua/news/289567-bukovyna-u-triici-oblastei-de-pracuie-naibilshe-relovakovanykh-pidpriemstv.html> (дата звернення 17.03.2024).
4. Буковина входить в трійку регіонів, які прийняли найбільшу кількість релокованих підприємств. URL : <https://promin.cv.ua/2023/05/19/bukovyna-vkhodyt-v-triiku-rehioniv-iaki-pryiniaty-naibilshu-kilkist-relovakovanykh-pidpriemstv.html> (дата звернення 17.03.2024).